

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА МЕДИЧНА АКАДЕМІЯ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ
ГО «ХАРКІВСЬКЕ ОБЛАСНЕ ВІДДІЛЕННЯ АСОЦІАЦІЇ
СТОМАТОЛОГІВ УКРАЇНИ»

***СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ
СТОМАТОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ, НАУКИ ТА ПРАКТИКИ***

Збірник наукових праць

**МАТЕРІАЛИ МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ
«СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ
СТОМАТОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ, НАУКИ ТА ПРАКТИКИ»
Харків, 15-16 травня 2020 р.**

Харків
2020

Редакційна колегія: проф. М.А. Георгіянц, проф. М.В. Маркова,
д.мед.н. А.Ю. Ніконов (відповідальний редактор), доц. А.М. Каафарані,
доц. К.В. Жуков (відповідальний секретар), проф. Є.М. Рябоконт,
ас. Б.Г. Бурцев (технічний секретар)

Рецензент: професор Г.П. Рузін – професор каф. хірургічної стоматології та щелепно-лицевої хірургії Харківського національного медичного університету; професор В.І. Гризодуб – зав. каф. ортопедичної стоматології № 1 Харківської медичної академії післядипломної освіти МОЗ України.

Сучасні тенденції та перспективи розвитку стоматологічної освіти, науки та практики: Зб. науч. праць. – Харків: ФОП Бровін О.В., 2020. – 107 с.

Автори виражають подяку за допомогу в публікації збірки ГО «Харківське обласне відділення Асоціації стоматологів України» (Президент – професор Є.М. Рябоконт)

Формат 60x84/16. Ум. друк. арк. 6.28. Тир. 200 прим. Зам. 802.
Підписано до друку 12.08.20. Папір офсетний.

Надруковано з макету замовника в ПП «Стиль-Іздат»
61022, м. Харків, вул. Трінклера, 2. Т. (057) 758-01-08, (066) 822-71-30
Свідоцтво про внесення суб'єкта до Державного реєстру
виготовників видавничої продукції серія ХК 240 від 02.09.2009 р.

СТИЛЬ®
ИЗДАТ
ТИПОГРАФІЯ
www.stil-izdat.com

ЗМІСТ

<i>Abdullah Nazar Mohammed Mohammed, Nikonov A., Mukhin Z. Binding factor of salivary proteins to brackets during orthodontic treatment</i>	3
<i>Al-Grubi Zaid Kadhim Abbood, Breslavets N., Zitimirsky A. Retention types in post-orthodontic treatment</i>	5
<i>Алтунина С.В. The planning of prosthetics on implants</i>	7
<i>Афанас'єва Н.О., Костюк Н.Г., Андрєєва О.В. Діагностика та лікування клиноподібних дефектів.</i>	8
<i>But N.S. Optimization of the deep caries treatment using laser technologies</i>	11
<i>Братушкіна М.В., Жуков К.В*. Вміст поняття феррул-ефект</i>	13
<i>Вакуленко І. Організація системи стоматологічної допомоги. Скандинавський досвід</i>	14
<i>Воропаєва Л.В., Крючко А.И. Некоторые аспекты обезболивания в стоматологической практике</i>	18
<i>Vovk V., Vovk Y., Ruzhytska O. Clinical and biometrical analysis of indicators of buccal state in patients with different face types</i>	20
<i>Jamuzis G., Petronis Ž., Cirulis D., Rysevaitė K. Effect of tool like receptor 5 (tlr-5) on floor of mouth squamous cell carcinoma</i>	21
<i>Jamuzis G., Krukis M. Influence of periapical index on the development of maxillary sinus aspergillosis</i>	23
<i>Jamuzis G., Krukis M. Iatrogenic injuries of trigeminal nerve</i>	24
<i>Gladka O.M. The new method of dental caries prevention</i>	26
<i>Гордієнко С.А., Варв'янський П.Ю. Вивчення соматичного стану та психологічного статусу у стоматологічних хворих з артеріальною гіпертензією на етапах протезування незнімними конструкціями протезів</i>	28
<i>Гриновець В.С., Огоновський Р.З., Винарчук-Патерега В.В. Нариси становлення львівської школи хірургічної стоматології (до 90-річчя професора Гоцька Є.В.)</i>	31
<i>Гриновець В.С., Ріпецька О.Р., Денєга І.С. Дистрофічні зміни у тканинах при хворобах пародонту</i>	33
<i>Гриновець В.С., Петришин О.А., Шашков Ю.І., Гриновець І.С. "Хвороби зубів та методи їх лікування" – перша книга з одонтології, видана у Львові на початку XIX сторіччя</i>	37
<i>Demudova P.I. Evaluation of the effectiveness of diode laser irradiation combined with propolis application in the dentine tubule occlusion using scanning electron microscopy</i>	38
<i>Денисова О.Г., Стоян О.Ю. Фасілітаційні аспекти викладання в інтернатурі за спеціальністю «стоматологія»</i>	40
<i>Дмитрієва А.А., Побережнік Г.А., Бобровська Н.П. Лазеротерапія у комплексному лікуванні пацієнтів з артритом скронево-нижньощелепного суглобу</i>	43
<i>Khudiakova M. The effectiveness of anti-inflammatory therapy in the complex treatment of catarrhal gingivitis</i>	44
<i>Кордіяк А.Ю. Малацяк Б.Р. Персоналізований підхід у діагностиці ускладнень після стоматологічного ортопедичного лікування з використанням уніфікованої медичної документації</i>	45
<i>Костюк Н.Г., Рябоконт Е.Н. Вклад Е.С. Яворской в учение о глоссодинии</i>	47
<i>Кричка Н.В., Янішен І. В. Застосування функціональних проб під час ортопедичного лікування пацієнтів з повною відсутністю зубів</i>	48
<i>Латта А.М., Рябоконт Є.М., Костюк Н.Г. Вибір методів шинування рухливих зубів</i>	51

<i>Любченко О.В., Велігоря І.Є., Полякова С.В., Пушкар Л.Ю., Ніконова А.Ф., Гриценко В.В. Антимікробна активність пломбувальних матеріалів для корневих каналів. ....</i>	<i>55</i>
<i>Krukis M. Periodontal bone destruction caused by local and systemic factors. ....</i>	<i>58</i>
<i>Ніконов А.Ю., Бреславець Н.М., Мухін З.С., Житомирський А.О. Профілактика ускладнень в порожнині рота при заміщенні дефектів зубних рядів знімними конструкціями протезів. ....</i>	<i>60</i>
<i>Ніконов А.Ю., Бреславець Н.М., Мусієнко В.Г. Здатність слизової оболонки до регенерації при протезуванні пацієнтів ортопедичними конструкціями із вмістом металу. ....</i>	<i>62</i>
<i>Ніконов А.Ю., Бреславець Н.М., Житомирський А.О., Мухін З.С. Дослідження методів комплексної реабілітації пацієнтів з дефектами зубних рядів шляхом внутрішньо ротового зварювання. ....</i>	<i>66</i>
<i>Погранична Х.Р., Огоновський Р.З., Нетлюх А.В., Скочило О.В. Значення біохімічних маркерів у прогнозуванні структурних пошкоджень скронево-нижньощелепного суглоба при травматичних переломах суглобового відростка нижньої щелепи. ....</i>	<i>68</i>
<i>Постолаки А.И. Общие законы развития и формообразования в природе и зубочелюстной системе человека. ....</i>	<i>70</i>
<i>Rokicki Jan Pave, Andrius Ivanauskas. Orofacial pain management of dental patients. ....</i>	<i>73</i>
<i>Ryabokon E.N., Volkova O.S., Kamunik T.S., Tokar A.A. Application experience of use glass ionomer cement «Ionolat» in clinic. ....</i>	<i>75</i>
<i>Ryabokon E.N., Volkova O.S., Zharkova T.S. Analysis of changes of antioxidant-prooxidant system with lecithin-calcium complex of young patients with multiple cavities. ....</i>	<i>76</i>
<i>Рябокоть Є.М., Костюк Н.Г. Диференційна діагностика глоссодинії. ....</i>	<i>77</i>
<i>Романова Ю.Г., Костенко С.Б., Золотухіна О.Л. Напрями удосконалення професійної підготовки медичних кадрів у вищих медичних закладах освіти. ....</i>	<i>82</i>
<i>Рузін Г.П., Григоров С.Н., Василенко В.М., Вакуленко О.М. Деонтологічні проблеми в практиці сучасного хірурга-стоматолога. ....</i>	<i>84</i>
<i>Стеблянюк Л.В., Баглик Т.В., Заверуха Я.І. Ефективність використання ополіскувачів при запальних захворюваннях пародонту. ....</i>	<i>86</i>
<i>Шаран М.О., Колесніченко О.В. Профілактичні заходи, щодо попередження стоматологічних захворювань у дітей. ....</i>	<i>88</i>
<i>Янішен І.В., Андрієнко К.Ю., Бірюков В.О., Погоріла А.В., Бірюкова М.М. Ефективність ортопедичного лікування пацієнтів з м'язово-суглобовою дисфункцією СНЩС за оцінкою якості життя. ....</i>	<i>90</i>
<i>Янішен І.В., Дюдіна І.Л., Томілін В.Г., Перешивайлова І.О. Сучасні методи навчання студентів з дисципліни «Ортопедична стоматологія». ....</i>	<i>92</i>
<i>Янішен І.В., Сідорова О.В. Методика визначення показника межі міцності при діаметральному розтягненні склоіономерного цементу для постійної фіксації. ....</i>	<i>95</i>
<i>Падалка А.І. Прогнозування карієсу постійних зубів у дітей. ....</i>	<i>96</i>
<i>Даниленко Л.П., Помтій О.О. Епідеміологія карієсу зубів серед військовослужбовців ЗСУ в Луганській області. ....</i>	<i>99</i>

безпечити достатню інформованість матерів і всієї родини про необхідність виконання вимог щодо раціонального харчування дитини та прищеплення дитині правил особистої гігієни. Дана інформація допоможе правильному вибору засобів гігієни (зубної пасти, зубної щітки).

2. Період від 3 до 12 років: в цей період необхідно формувати навички гігієни порожнини рота у дитини, також навички здорового способу життя. Відповідні заходи та їх проведення організаційно покладають на педіатрів, дитячих стоматологів. У цей період важливо надати інформацію дитині і проводити мотивацію до виконання правил особистої гігієни. А також необхідно проводити корекцію хімічного складу питної води, яку споживає дитина з метою запобігання виникнення захворювань твердих тканин зубів (призначення препаратів фтору і кальцію).

Література. 1. Беззушко Е.В. Особливості формування патології тканин пародонта у дітей, що проживають у різних екологічних умовах /Е.В. Беззушко //Вісник стоматології.- 2008.- № 2.- С. 97-101. 2. Герасименко Е.В. Новое в рациональной индивидуальной гигиене полости рта в детском возрасте /Е.В. Герасименко //Современная стоматология. - 2009. - № 2. - С. 60-61. 3. Колесова Н.А. Морфологическая объективизация состояния мягких тканей пародонта у детей г. Киева /Н.А. Колесова, Е.И. Остапко //Современная стоматология.- 2007.- № 2. - С. 65-69. 4. Корчагина В.В. Лечение кариеса зубов у детей раннего возраста /В.В. Корчагина. - М.: МЕДпресс-информ, - 2008. - 168 с. 5. Куцєвляк В.І. Профілактика стоматологічних захворювань: [навч. посібник для студ. стомат. ф-тів, лікарів-інтернів] /В.І. Куцєвляк, В.В. Ніконов, О.В. Самсонов [та ін.]; за ред. В.І. Куцєвляка. - Харків, 2007. - 208 с. 6. Савичук Н.О. Современные подходы к первичной профилактике заболеваний тканей пародонта у детей /Н.О. Савичук //Современная стоматология. -2008.№ 3. - С. 53-57.

УДК: 616.31:616.724-008.6-036.8

**Янішен І.В., Андрієнко К.Ю., Бірюков В.О., Погоріла А.В., Бірюкова М.М.
ЕФЕКТИВНІСТЬ ОРТОПЕДИЧНОГО ЛІКУВАННЯ ПАЦІЄНТІВ З
М'ЯЗОВО-СУГЛОБОВОЮ ДИСФУНКЦІЄЮ СНЩС ЗА ОЦІНКОЮ
ЯКОСТІ ЖИТТЯ**

Харківський національний медичний університет, м. Харків, Україна

Скронево-нижньощелепний суглоб (СНЩС) є одним з найбільш активно працюючим суглобів людини. Складність анатомічної будови та біомеханіки обумовлює високу частоту його дисфункції [4].

Багато авторів (Furberg C.D., Wiklund J., Herlitz J.) зазначають, що в даний час ефективність та економічність різних методів лікування доцільно оцінювати не тільки по широко застосовується критеріям, а й за спеціальними показниками якості життя [5]. Оцінка якості життя пацієнтів необхідна не тільки для досягнення запланованого результату реабілітації, але і для оцінки ефективності застосовуваних схем та технологій ортопедичного лікування, що и визначило мету нашої роботи.

Метою нашого дослідження була оцінка даних якості життя пацієнтів з м'язово-суглобовою дисфункцією СНЩС на етапах ортопедичного лікування за допомогою модифікованого профільного опитувальника.

Матеріали та методи. Нами було проведено клінічне обстеження та суб'єктивний аналіз 125 пацієнтів віком від 20 до 60 років (середній вік 38,5±3), з них 80 з достовірним діагнозом дисфункції СНЩС та контрольної групи

з 45 пацієнтів, аналогічного віку, без патології СНЩС.

Основними критеріями вибору ортопедичних пацієнтів у дослідженні якості життя становили: розподіл за статевою ознакою: чоловіки / жінки ; вік пацієнтів - від 20 до 60 років; розподілення досліджуваних на 4 групи згідно ступеню вираженості захворювання та етіологічних причин її виникнення [3, 6].

Результати досліджень. Розподіл обстежених пацієнтів було обумовлено специфічними відмінностями клінічних ознак стану СНЩС в залежності від статі та різних вікових періодів наступним чином: чоловіки з дисфункцією СНЩС – 35 пацієнт (28 % від загальної кількості обстежених), жінки з дисфункцією СНЩС – 43 пацієнтів (34,4% від загальної кількості обстежених), чоловіки без патологій СНЩС – 43 пацієнтів (34,4%), жінки без патологій СНЩС – 19 пацієнтів (21,2%).

Важливо зазначити, що пацієнти 1 групи були відібрані з дисфункціями, що були спричинені в більшості випадків психоемоційними розладами, захворюваннями хребта, пацієнти ж 2 групи – захворюваннями хребта, артрити, артрози. 3 та 4 група - порушення оклюзійних співвідношень та суглобові артрити. [2, 3].

Вивчення даних скарг та проведення анкетування досліджуваних пацієнтів нами була створена вибірка питань, що відображали актуальні проблеми якості життя ортопедичному лікуванні дисфункцій СНЩС, зміст яких наведений у модифікованому нами профільному опитувальнику.

Середній проміжок часу для заповнення респондентом профільного опитувальника складав до 15 хвилин.

Шкала конвертації результату оцінювання якості життя пацієнтів з м'язово-суглобовою дисфункцією СНЩС

№	Результат (сума балів за одне опитування)						Разом		Результат динаміки
	Перед початком лікування		1,5 місяці після проведення лікування		Через 3 місяці після проведення лікування		Бали	%	
	Бали	%	Бали	%	Бали	%	Бали	%	
1	100-110	30%	100-110	30-35%	100-110	40%			Відмінний
2	88-99	20-25%	88-99	20-25%	88-99	30-35%			Хороший
3	66-87	20-12%	66-87	35%	66-87	20-30%			Задовільний
4	44-65	15%	44-65	15-20%	44-65	25%			Незадовільний
5	22-43	5-10%	22-43	5-10%	22-43	10%			Поганий

Найгірші значення до і після лікування було виявлено у 3 та 4-й віковій підгрупі (30,5±0,60 і 42,0±0,7 бали), середнє значення яких становить що становить 10 та 13 % згідно запропонованої шкали оцінювання. При цьому показники змінилися в 1,3 рази в бік підвищення. Найкращий рівень ЯЖ відзначався у пацієнтів 2-ї (98,7±0,8 бали) та 1-ї підгруп (102,3±0,4 бали) , середнє значення за три етапи лікування становило та 78% та 92 % згідно запропонованої шкали оцінювання. До проведення ортопедичного лікування значен-

ня були приблизно однаковими.

Висновки. У досліджуваних пацієнтів загальної вибірки середнє значення суми балів збільшилося після проведеного лікування в найближчі терміни (через 1,5 місяця) після початку проведення ортопедичного лікування та значення помітно змінилися в сторону поліпшення через 3 місяці після початку лікування, що говорить про позитивну динаміку та коректність при виборі ортопедичного лікування пацієнтам з м'язово-суглобовою дисфункцією СНЩС у клініці ортопедичної стоматології.

Саме тому результати дослідження, викладені в даній статті, надають можливість практично використовувати опитувальник в оцінюванні якості лікування в практичній діяльності лікарів-стоматологів-ортопедів.

Література: 1. Луцькова, Ю. С., Новіков, В. М. (2012). Аналіз змін якості життя в пацієнтів з однібоочними підвивихами СНЩС у процесі лікування. *Український стоматологічний альманах*, (3). 2. Теоретико-методичні аспекти підвищення якості стоматологічної допомоги в Україні / А.В. Якобчук, О.В. Дементьєва, І.І. Цанько, О.О. Кокарь, О.В. Возний // *Таврический медико-биологический вестник*. — 2012. — Т. 15, № 2, ч. 3 (58). — С. 279-281. 3. Янішен, І.В., Бережна, О.О., Кузнецов, Р.В. (2016). Фактори, що визначають якість ортопедичних конструкцій: аналіз взаємозв'язків. *Вісник проблем біології і медицини*, 1(2). 4. Sisco L., Broder H. L. Oral health-related quality of life: what, why, how, and future implications // *Journal of dental research*. — 2011. — Т. 90. — №. 11. — С. 1264-1270. 5. Wolford, L. M. (2010). Autologous fat grafts placed around temporomandibular joint (TMJ) total joint prostheses to prevent heterotopic bone. In *Autologous fat transfer* (pp. 361-382). Springer, Berlin, Heidelberg. 6. Біда, В.І., Ключан, С.М. (2012). Ортопедичне лікування хворих із оклюзійноартикуляційним синдромом дисфункції скроневопіднижньощелепного суглоба. *Український стоматологічний альманах*, (3).

Янішен І.В., Дюдїна І.Л., Томїлін В.Г., Перешивайлова І.О.

СУЧАСНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ З ДИСЦИПЛІНИ «ОРТОПЕДИЧНА СТОМАТОЛОГІЯ»

Харківський національний медичний університет, м. Харків, Україна

Безпека пацієнта – найважливіший компонент якості медичної допомоги. Зменшенню кількості лікарських помилок сприяють різні фактори. Серед них – нові підходи до медичної освіти, які дозволяють медичному персоналу вчитися та практикуватися і на чужих помилках, і на власних, не ризикуючи при цьому життям і здоров'ям пацієнтів. Саме таким підходом є симуляційне навчання.

Симуляційне навчання (від. лат. *simulatio* – імітація, удавання) – метод навчання, в основі якого полягає імітація будь-якого фізичного процесу за допомогою штучної (наприклад, механічної або комп'ютерної) системи. Навчання клінічним навичкам завдяки використанню манекенів-симуляторів, тренажерів і стандартизованих пацієнтів є «золотим стандартом» медичної освіти в розвинутих країнах світу вже понад 10 років. Саме тому в Україні почали приділяти суттєве значення розвитку симуляційного навчання, як одному зі шляхів створення і впровадження нових конкурентоспроможних технологій для підготовки фахівців інноваційного типу.

Проходячи навчання в медичному закладі студенти майже завжди відчувають дефіцит практичної підготовки. Для цього існує низка перешкод – це неможливість відтворення більшості практичних маніпуляцій, від-